

CZU: 331.54:657.1:378.147

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.6700663>

EXIGENȚELE FAȚĂ DE EDUCAȚIA UNIVERSITARĂ CONTABILĂ ÎN CONVERGENȚĂ CU STANDARDELE INTERNAȚIONALE

*Valentina PALADI, Lica ERHAN**

Universitatea de Stat din Moldova

**Academia de Studii Economice din Moldova*

Evoluția societății și a contabilității a impus noi cerințe și față de educația universitară contabilă. Rolul profesionistului contabil a evoluat enorm într-o entitate: de la un simplu operator care înregistrează tranzacții economice spre un consilier strategic în administrarea unei afaceri, capabil să întocmească, interpreteze și să prezinte informațiile financiar-contabile într-o manieră clară pentru a facilita procesul decizional. În acest context, au sporit și exigențele față de educația contabilă de calitate. În acest articol am recurs la detalierea cerințelor față de educația universitară contabilă națională în convergență cu Standardele Internaționale de Educație. Studiul de față a inclus o analiză comparativă a conținutului planurilor de învățământ la specialitatea „Contabilitate” ale Universității de Stat din Moldova și Academiei de Studii Economice din Moldova, în convergență cu cerințele înaintate față de profesia contabil prin Standardele Internaționale de Educație.

Cuvinte-cheie: *profesie contabilă, competențe profesionale, domenii de cunoștințe, Standarde Internaționale de Educație, proces de predare-învățare.*

REQUIREMENTS FOR UNIVERSITY ACCOUNTING EDUCATION IN CONVERGENCE WITH INTERNATIONAL STANDARDS

The evolution of society and accounting has imposed new requirements on accounting university education. The role of the professional accountant has changed enormously in the entity, from a simple operator who records economic transactions to that of a strategic advisor in business administration, able to prepare, understand and present financial-accounting information in a clear way in order to facilitate the decision-making process. In this context, the requirements for quality accounting education have also increased. In this article, we have detailed the requirements for national accounting education in convergence with International Education Standards. The present study included a comparative analysis of the curricula content from the "Accounting" specialty from Moldova State University and the Academy of Economic Studies of Moldova, in convergence with the requirements of the accounting profession imposed by International Education Standards.

Keywords: *accounting profession, professional skills, fields of knowledge, International Education Standards, teaching-learning process.*

Introducere

Contabilitatea este indispensabilă în societatea contemporană, fiind concomitent o știință și o artă. De la o tehnică primitivă de înregistrare a tranzacțiilor, contabilitatea a evoluat în cel mai informativ limbaj economic din lumea afacerilor. Exigențele față de profesia contabilă s-au reconfigurat și ele odată cu dezvoltarea societății și evoluția contabilității.

Contabilitatea a devenit principala sursă de informații economice și financiare pentru toate categoriile de utilizatori, iar profesionistul contabil este cel care o prelucrează și modelează pe baza eticii și raționamentului profesional, dar mai ales prin respectarea legii [1, p.1].

Legea Contabilității și raportării financiare, nr.287 din 15.12.2017, definește contabilitatea drept un sistem complex de colectare, identificare, grupare, prelucrare, înregistrare, generalizare și prezentare a informațiilor privind elementele contabile.

Astfel, profesionistul contabil este acel care îndeplinește funcții financiare legate de colectarea informațiilor, acuratețea, înregistrarea, analiza și prezentarea situațiilor financiare. Profesionistul contabil are o varietate de funcții administrative în cadrul unei entități. Într-o entitate mai mică, rolul acestuia poate consta în colectarea datelor privind tot ceea ce ține de domeniul financiar, intrare și raportare. Entitățile de dimensiuni mari pot utiliza un contabil drept consultant financiar, care va prezenta datele financiare persoanelor din interiorul și din afara afacerii. Contabilul se poate ocupa și de terți, cum ar fi furnizorii, clienții și instituțiile financiare [2, p.17].

Din multitudinea acestor sarcini și rezultă complexitatea profesiei contabile, care își asumă o responsabilitate majoră față de societate. Profesionistul contabil de mâine este studentul de azi, care trebuie să devină consilierul strategic în administrarea unei afaceri, capabil să întocmească, interpreteze și să prezinte informațiile financiar-contabile într-o manieră clară și concisă pentru a facilita procesul decizional. Pe fundalul acestor realități se conturează misiunea instituțiilor de învățământ superior cu profil economic de a „genera” pe piață contabili cu competențe și abilități complexe și interdisciplinare.

În acest articol am încercat să ilustrăm cerințele față de educația universitară contabilă națională în convergență cu Standardele Internaționale de Educație. Din punct de vedere metodologic, prezenta lucrare s-a bazat pe analiza literaturii de specialitate și a surselor documentare, prin prisma aplicării analizei comparative și sintezei rezultatelor obținute, precum și pe reflecțiile și ideile proprii ale autorilor.

Studiul de față a inclus o analiză comparativă a conținutului planurilor de învățământ pentru domeniul de formare profesională, la specialitatea „Contabilitate” din cadrul facultății „Științe economice” a Universității de Stat din Moldova (USM) și din cadrul facultății „Contabilitate” a Academiei de Studii Economice din Moldova (ASEM), raportate la cerințele înaintate față de profesia contabilă prin Standardele Internaționale de Educație. Selecția acestor instituții de învățământ superior din țară este justificată prin faptul că ambele specialități din cadrul celor două universități sunt acreditate de Asociația Experților Contabili Autorizați (ACCA) din Marea Britanie, iar curricula universitară la disciplinele acreditate a fost elaborată și aprobată în concordanță cu exigențele înaintate de către acest organism profesional internațional.

Exigențele față de profesionistul contabil

Studentul pro-activ de azi va deveni profesionistul contabil de mâine, caracterizat prin creativitate, adaptabilitate și interdisciplinaritate.

Creativitatea impune o plusvaloare față de ceea ce ar putea face o mașină, chiar dotată cu inteligență artificială, o plusvaloare și față de ce ar putea face un concurent pe aceeași piață sau pe același loc de muncă. Profesionistul contabil urmează să folosească informațiile și noile tehnologii informaționale pe fundalul unei capacități de adaptabilitate sporită. În acest context, noile abordări, precum analiza datelor, estimarea și evaluarea riscurilor, vor trebui atent și adecvat transferate către studenții de azi – viitorii contabili de mâine.

Contabilii sunt adesea implicați în gestionarea riscurilor ca parte a activităților lor de zi cu zi, în special în oferirea de opinii cu privire la riscurile și oportunitățile actuale și viitoare legate de deciziile-cheie, cum ar fi intrarea pe piețe noi sau oferirea de servicii unor noi segmente de clienți. Gestionarea riscurilor reprezintă un aspect esențial în educația și pregătirea profesională și în dezvoltarea profesională continuă.

Asociația Experților Contabili Autorizați din Marea Britanie a realizat în 2019 un studiu pentru a identifica motivațiile și opiniile profesioniștilor contabili legate de gestionarea riscurilor. În cadrul atelierelor desfășurate de ACCA, participanții au raportat că gestionarea riscurilor constituie o parte atractivă a rolului profesioniștilor contabili și că există o motivație puternică pentru dobândirea aptitudinilor, competențelor și experienței necesare pentru a fi eficienți în activitățile lor [2, p.22].

Adaptabilitatea la exigențele tehnologiilor informaționale, de asemenea, constituie un imperativ pentru profesionistul contabil. În prezent se conturează clar premisa că viitorul aparține tehnologiilor informaționale. Mediul financiar evolua destul de alert datorită progreselor tehnologice cu mult înainte de criza COVID-19; totuși, anume situația pandemică a amplificat și mai mult acest progres tehnologic, la care contabilul profesionist a trebuit să se adapteze din mers devenind performant și în domeniul IT.

Contabilitatea este și o știință a echilibrului. Multe dintre modelele contabilității au ceva în comun cu starea de echilibru: bilanțul cu echilibrul său financiar (activ=pasiv), balanța prin însăși denumirea sa, contul care se echilibrează prin soldare. În vederea sesizării dezechilibrelor unei entități și restabilirii echilibrului financiar, profesionistul contabil trebuie să elaboreze și să fundamenteze cele mai adecvate politici contabile, având la bază raționamentul profesional. Pentru aceasta, profesionistul contabil trebuie să fie o persoană echilibrată, pentru că, dincolo de raționamentul profesional, contabilitatea înseamnă intuiție și talent. Un contabil bun este o persoană echilibrată, nici optimistă, nici pesimistă, care înțelege cu finețe problemele, dar nu creează panică, ci le remediază, adaptându-se permanent și fiind receptivă la noile schimbări și modificări legislative [3, p.291].

Concomitent, profesionistul contabil nu mai poate fi „construit” doar pe fundamentul disciplinelor tradiționale cum sunt contabilitatea, comerțul, finanțele și administrarea afacerilor. Contabilul viitorului va integra aptitudini din disciplinele conexe, precum tehnologia, ingineria, statistica și matematica. Interdisciplinaritatea

devine esențială pentru profesionistul contabil de rând cu cunoașterea limbilor străine de circulație internațională.

Traversăm timpul unor provocări profesionale majore, iar competențele profesionale, dobândite în cadrul studiilor universitare, urmează să fie amplificate prin dezvoltarea continuă oferită de organismele profesionale. În concordanță cu aceste realități se impune o colaborare strânsă între mediul socioprofesional și de afaceri cu mediul academic, în vederea ajustării și furnizării unor programe de studii competitive, susceptibile să corespundă exigențelor față de profesia contabilă în convergență cu prevederile Standardelor Internaționale de Educație, pe care și le vom analiza detaliat în cele ce urmează.

Analize naționale în convergență cu practici internaționale

Făcând referire la organizarea profesiei contabile la nivel național și internațional vom trece în revistă Asociația Contabililor și Auditorilor Profesioniști (ACAP) și Federația Internațională a Contabililor (IFAC).

La nivel național, ACAP, în calitate de organism profesional, se preocupă continuu de dezvoltarea competențelor și abilităților profesioniștilor contabili, care să le permită furnizarea de servicii suplimentare celor tradiționale, la un nivel calitativ ridicat. În această direcție, printr-un proces de cercetare continuu, în parteneriat cu mediul universitar și cu cel de afaceri, ACAP urmărește și susține evoluția carierei profesioniștilor contabili, în special prin identificarea noilor cerințe de formare profesională continuă.

La nivel internațional, IFAC este organizația globală pentru profesia contabilă care acoperă toate sectoarele și specializările profesiei: contabilitate de afaceri, consultanță fiscală, audit, tehnologia informației, insolabilitate etc. IFAC are misiunea de a întări profesia contabilă capabilă să contribuie la dezvoltarea economiilor internaționale prin promovarea aderării la standardele profesionale de înaltă calitate [2, p.20].

De asemenea, IFAC a formulat un șir de exigențe față de competențele profesionale ale viitorului profesionist contabil, care sunt stipulate în opt Standarde Internaționale de Educație (IES), primele șapte dintre care sunt destinate pentru contabili și auditori profesioniști, iar cel de-al optulea – doar pentru auditori:

- IES 1, Dispoziții privind accesul la programele de educație profesională contabilă (2014);
- IES 2, Dezvoltarea profesională inițială – competențe tehnice (2015), (2021);
- IES 3, Dezvoltarea profesională inițială – aptitudini profesionale (2015), (2021);
- IES 4, Dezvoltarea profesională inițială – valori, etică și atitudini profesionale (2015), (2021);
- IES 5, Dezvoltarea profesională inițială – experiența practică (2015);
- IES 6, Dezvoltarea profesională inițială – evaluarea competenței profesionale (2015);
- IES 7, Dezvoltarea profesională continuă (2014), (2020);
- IES 8, Competența profesională pentru partenerii de misiune responsabili pentru auditul situațiilor financiare (2016), (2021).

În cadrul Standardelor Internaționale de Educație sunt stabilite exigențele generale față de nivelul educațional și profesional al unui specialist din domeniul contabilității și auditului și descrise unele recomandări privind setul de cunoștințe pe care un profesionist contabil/auditor ar trebui să le posede.

Beneficiile Standardelor Internaționale de Educație sunt numeroase: oferirea unui cadru global și uniform pentru educația contabilă, promovarea uniformității și convergenței proceselor de educație în contabilitate, sprijinirea mobilității contabililor, contribuirea la cooperarea între organismele profesionale din diferite țări [1, p.76].

În acest context menționăm că din opt standarde internaționale de educație doar două, și anume: IES 2 „Dezvoltarea profesională inițială – competențe tehnice” și IES 4 „Dezvoltarea profesională inițială – valori, etică și atitudini profesionale”, conțin exigențe față de formarea profesională inițială în domeniul contabilității și auditului, care trebuie să se regăsească în programele educaționale ale instituțiilor de învățământ superior. Respectiv, celelalte șase standarde internaționale sunt destinate organismelor profesionale, în cadrul cărora sunt stipulate cerințele față de formarea continuă.

IES 2 „Dezvoltarea profesională inițială – competențe tehnice” este Standardul în care sunt specificate domeniile de cunoștințe, ariile de competențe și obiectivele educaționale care ar trebui să se reflecte într-un program de formare pentru un profesionist contabil. Totodată, acest standard nu oferă conținutul disciplinelor care trebuie să fie studiate în cadrul studiilor universitare, reieșind din faptul că conținutul va fi configurat de către specialiștii instituțiilor naționale, luându-se în calcul particularitățile și tradițiile naționale existente în domeniul învățământului general și profesional din fiecare țară. Ariile de competențe tehnice și obiectivele educaționale, stipulate în IES 2, pot fi grupate în trei domenii:

I. Contabilitate, finanțe și discipline conexe, compartiment ce include următoarele arii de competență: contabilitate financiară și raportare financiară, contabilitate managerială, finanțe și management financiar, fiscalitate, audit și asigurare; guvernanta, gestionarea riscurilor și control intern, legi și reglementări comerciale.

II. Tehnologia informațiilor și comunicațiilor.

III. Economie, management și strategii de afaceri, mediul de afaceri și mediul organizațional.

Domeniile de cunoștințe II și III sunt conexe în pregătirea unui contabil/auditor profesionist, care sunt absolut necesare, atribuindu-se la interdisciplinaritate. Însă, nucleul educației contabile universitare se formează prin cunoștințele dobândite în cadrul domeniului de cunoștințe I – Contabilitate, finanțe și discipline conexe. Aname domeniul de cunoștințe I este primordial în cariera de succes a profesionistului contabil.

În Tabelul 1 este urmărită convergența dintre ariile de competență și obiectivele educaționale, stipulate la nivel internațional în IES 2 și în planurile de învățământ ale celor două instituții de învățământ superior (USM și ASEM), specialitățile „Contabilitate”, acreditate de ACCA.

Tabelul 1

Obiective educaționale aferente competențelor tehnice prevăzute de Standardele Internaționale de Educație în convergență cu planul de studii la specialitatea „Contabilitate” din cadrul USM și ASEM

Prevederi stipulate în IES 2 (pct.7 din IES 2)		Implementarea în planul de învățământ la specialitatea Contabilitate			
Arii de competență (Nivelul cunoștințelor)	Obiective educaționale	LICENȚĂ		MASTERAT	
		USM	ASEM	USM	ASEM
1	2	3	4	5	6
(a) Contabilitate financiară și raportare financiară (intermediar)	<p>(I) Aplicarea principiilor contabile în cazul tranzacțiilor și altor evenimente.</p> <p>(ii) Aplicarea Standardelor Internaționale de Raportare Financiară sau a altor standarde relevante în cazul tranzacțiilor și altor evenimente.</p> <p>(iii) Evaluarea caracterului adecvat al politicilor contabile folosite pentru întocmirea situațiilor financiare.</p> <p>(iv) Întocmirea situațiilor financiare, inclusiv a situațiilor financiare consolidate, în conformitate cu IFRS.</p> <p>(v) Interpretarea situațiilor financiare și a prezentărilor de informații aferente.</p> <p>(vi) Interpretarea rapoartelor care includ date nefinanciare.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bazele contabilității, anul I, sem. I ▪ Contabilitatea financiară 1, 2, anul II, sem. III, IV ▪ Contabilitatea în ramuri (opțional), anul III, sem. IV ▪ Contabilitatea și raportarea financiară conform IFRS, Politici și opțiuni contabile conform IFRS, (opțional), anul III, sem. V ▪ Analiza situațiilor financiare, anul III, sem. V ▪ Analiza gestionară, anul II, sem. III 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bazele contabilității, anul I, sem. II ▪ Contabilitatea financiară 1, 2, anul II, sem. III, IV ▪ Contabilitatea în comerț, anul II, sem. III ▪ Contabilitatea în ramuri (opțional), anul III, sem. V ▪ Contabilitatea persoanelor fizice – întreprinzători și profesioniști (opțional), anii I, II, sem. V ▪ Contabilitatea financiară conform IFRS, anul II, sem. IV ▪ Contabilitatea financiară aplicată, anul III, sem. V ▪ Analiza situațiilor financiare, anul III, sem. V 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Organizarea contabilității în entitățile economice, anul I, sem. I ▪ Contabilitate financiară aprofundată, anul II, sem. III ▪ Contabilitatea comerțului exterior (opțional) ▪ Contabilitate internațională și politici contabile conform IFRS, anul I, sem. I ▪ Rapoarte financiare consolidate, anul I, sem. II (opțional) ▪ Diagnostic financiar, anul I, sem. II 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Contabilitate financiară avansată, anul I, sem. I, II ▪ Contabilitatea în comerțul exterior, anul I, sem. I ▪ Contabilitatea în instituțiile publice cu autonomie financiară (opțional), anul I, sem. II ▪ Standardele internaționale de raportare financiară, anul I, sem. I ▪ Contabilitatea în construcții (opțional), anul II, sem. III ▪ Politici și opțiuni contabile (opțional), anul II, sem. III ▪ Contabilitatea în transport (opțional), anul II, sem. III ▪ Situații financiare consolidate, anul I, sem. II ▪ Raportarea și analiza financiară, an. II, sem. III

<p>(b) Contabilitate managerială (intermediar)</p>	<p>(i) Aplicarea unor tehnici pentru a sprijini procesul decizional al conducerii, inclusiv determinarea costurilor produselor, analiza variațiilor, gestionarea stocurilor, bugetare și prognoză.</p> <p>(ii) Aplicarea tehnicilor cantitative adecvate pentru a analiza comportamentul costurilor și factorii care influențează costurile.</p> <p>(iii) Analizarea datelor financiare și nefinanciare pentru a oferi informații relevante pentru procesul decizional al conducerii.</p> <p>(iv) Întocmirea de rapoarte pentru a sprijini procesul decizional al conducerii, inclusiv rapoarte care se axează pe planificare și bugetare, managementul costurilor, controlul calității, evaluarea performanței și pragurile de referință</p> <p>(v) Evaluarea performanței produselor și segmentelor de activitate.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Contabilitatea managerială, anul II, sem. III ▪ Instrumente manageriale de performanță, anul III, sem. V 	<p>Contabilitatea managerială, anul II, sem. III</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Control de gestiune și managementul performanțelor (opțional), anul III, sem. V 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Contabilitate și raportare managerială aprofundată (opțional), anul I, sem. II 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Contabilitatea managerială avansată, anul I, sem. I ▪ Managementul contabil și analiza performanțelor (opțional), anul I, sem. II
<p>(c) Finanțe și management financiar (intermediar)</p>	<p>(i) Compararea diverselor surse de finanțare disponibile unei organizații, inclusiv finanțare bancară, instrumente financiare și piața obligațiunilor, a certificatelor de trezorerie și a titlurilor de capital.</p> <p>(ii) Analizarea necesarului de fluxuri de trezorerie și capital circulant al unei organizații.</p> <p>(iii) Analizarea poziției financiare actuale și viitoare a unei organizații, folosind tehnici care includ analiza indicatorilor, analiza tendințelor și analiza fluxurilor de trezorerie.</p> <p>(iv) Evaluarea caracterului adecvat al componentelor folosite pentru a calcula costul de capital al unei organizații.</p> <p>(v) Aplicarea tehnicilor de bugetare a investițiilor pentru evaluarea deciziilor privind investițiile de capital.</p> <p>(vi) Explicarea abordărilor bazate pe venit, pe active și pe evaluarea pieței utilizate pentru deciziile privind investițiile, planifica-</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Monedă și credit, anul I, sem. I ▪ Finanțe, anul II, sem. III ▪ Management financiar, anul III, sem. V 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Finanțe, anul II, sem. III ▪ Management financiar, anul III, sem. VI 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Finanțe corporative (la libera alegere), anul I, sem. I 	

	rea activității și managementul financiar pe termen lung.				
(d) Fiscalitate (intermediar)	(i) Explicarea dispozițiilor naționale privind conformitatea fiscală și depunerea declarațiilor.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Fiscalitate, anul II, sem. IV ▪ Contabilitatea impozitelor, anul II, sem. IV 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Contabilitatea impozitelor, anul III, sem. V 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Administrare fiscală. Sisteme fiscale automatizate, anul I, sem. II 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Contabilitatea și raportarea fiscală, anul I, sem. II
	(ii) Calcularea impozitelor directe și indirecte pentru persoane fizice și organizații.				
	(iii) Analizarea aspectelor privind obligațiile fiscale asociate tranzacțiilor internaționale lipsite de complexitate.				
	(iv) Explicarea diferențelor dintre planificarea fiscală, evitarea obligațiilor fiscale și evaziunea fiscală.				
(e) Audit și asigurare (intermediar)	(i) Descrierea obiectivelor și etapelor din cadrul efectuării auditului situațiilor financiare.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Contabilitatea societăților de asigurări (opțional) /Bazele asigurărilor și reasigurărilor (opțional), anul II, sem. IV ▪ Audit financiar, anul III, sem. V ▪ Audit intern, anul III, sem.VI 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Audit financiar, anul III, sem. V ▪ Audit intern (opțional), anul III, sem. V ▪ Asigurări sociale și medicale (la libera alegere), anul II, sem. IV 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Asigurarea calității în auditul financiar, anul II, sem. III ▪ Proceduri și tehnici de audit, anul II, sem. III ▪ Auditul regularității (opțional) / Audit public intern (opțional), anul II, sem. III ▪ Auditul performanței (opțional), / Audit financiar avansat (opțional), anul II, sem. III ▪ Expertiza financiar-contabilă, anul I, sem. II 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Audit financiar avansat, anul I, sem. II ▪ Control financiar și expertiza contabilă (opțional), anul I, sem. II ▪ Audit intern avansat (opțional), anul II, sem. III
	(ii) Aplicarea standardelor relevante de audit (de exemplu, Standardele Internaționale de Audit) și a legilor și reglementărilor aplicabile pentru auditul situațiilor financiare.				
	(iii) Evaluarea riscurilor de denaturare semnificativă a situațiilor financiare și analizarea impactului asupra strategiei de audit.				
	(iv) Aplicarea metodelor cantitative care sunt folosite în misiunile de audit.				
	(v) Identificarea probelor de audit relevante, inclusiv a probelor contradictorii, pentru a obține informații pentru efectuarea raționamentelor, luarea deciziilor și formularea unor concluzii pertinente.				
	(vi) Formularea unei concluzii în privința măsurii în care au fost obținute probe de audit suficiente și adecvate.				
	(vii) Explicarea elementelor-cheie ale misiunilor de asigurare și ale standardelor aplicabile care sunt relevante în astfel de misiuni.				

<p>(f) Guvernanță, gestionarea riscurilor și control intern (intermediar)</p>	<p>(i) Explicarea principiilor de bună guvernanță, inclusiv a drepturilor și responsabilităților pe care le au proprietarii, investitorii și persoanele responsabile cu guvernanța; explicarea rolului pe care îl au părțile interesate în dispozițiile privind guvernanța, prezentarea informațiilor și transparența.</p> <p>(ii) Analizarea componentelor cadrului general de guvernanță al unei organizații.</p> <p>(iii) Analizarea riscurilor și oportunităților unei organizații folosind un cadru general de gestionare a riscurilor.</p> <p>(iv) Analizarea componentelor de control intern aferente raportării financiare.</p> <p>(v) Analizarea gradului de adecvare al sistemelor, proceselor și controalelor pentru colectarea, generarea, stocarea, accesarea, utilizarea sau partajarea datelor și informațiilor.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Guvernanța corporativă (la libera alegere), anul II, sem. IV ▪ Leadership și managementul riscurilor umane, anul III, sem. IV ▪ Managementul financiar, anul III, sem. V ▪ Audit financiar, anul III, sem. V ▪ Audit intern, anul III, sem.VI 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Audit financiar, anul III, sem. V ▪ Audit intern (opțional), anul III, sem. V ▪ Management financiar, anul III, sem.VI 		
<p>(g) Legi și reglementări comerciale (intermediar)</p>	<p>(i) Explicarea legilor și reglementărilor care guvernează diferite forme de entități cu personalitate juridică.</p> <p>(ii) Explicarea legilor și reglementărilor aplicabile mediului în care își desfășoară activitatea profesioniștii contabili.</p> <p>(iii) Aplicarea reglementărilor privind protecția și confidențialitatea datelor pentru activitățile de colectare, generare, stocare, accesare, utilizare sau partajare a datelor și informațiilor.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dreptul afacerilor, anul I, sem. I 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dreptul afacerilor, anul I, sem. II 		<p>Soluționarea litigiilor economice, anul I, sem. I</p>
<p>(h) Tehnologia informațiilor și comunicațiilor (intermediar)</p>	<p>(i) Explicarea impactului evoluției tehnologiei informațiilor și comunicațiilor (TIC) asupra mediului și modelului de afaceri ale unei organizații.</p> <p>(ii) Explicarea modului în care tehnologia informației contribuie la analiza datelor și luarea deciziilor.</p> <p>(iii) Explicarea modului în care TIC susține identificarea, raportarea și gestio-</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Tehnologii informaționale de comunicare, anul I, sem. II ▪ Sisteme informaționale în contabilitate, anul III, sem. V ▪ Excel pentru afaceri (la libera alegere), anul II, sem. III ▪ Sisteme de gestiune a baze- 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Informatica economică, anul I, sem. I ▪ Tehnologii informaționale în contabilitate, anul. III, sem.VI 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Contabilitate digitală, anul II, sem. III ▪ Excel pentru afaceri (la libera alegere), anul II, sem. III 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Sisteme informatice în contabilitate, anul II, sem. III

	<p>narea riscului în cadrul unei organizații</p> <p>(iv) Utilizarea TIC în vederea analizării datelor și informațiilor</p> <p>(v) Utilizarea TIC pentru a spori eficiența și eficacitatea comunicării</p> <p>(vi) Aplicarea TIC pentru a spori eficiența și eficacitatea sistemelor unei organizații.</p> <p>(vii) Analizarea gradului de adecvare al proceselor și controalelor TIC.</p> <p>(viii) Identificarea modalităților de îmbunătățire a proceselor și controalelor TIC</p>	lor de date (la libera alegere) , anul III, sem. V			
(i) Mediul de afaceri și mediul organizațional (intermediar)	<p>(i) Descrierea mediului în care funcționează o organizație, inclusiv principalele puteri economice, juridice, politice, sociale, tehnice, internaționale și culturale.</p> <p>(ii) Analizarea aspectelor din mediul global care afectează comerțul internațional și finanțarea internațională.</p> <p>(iii) Identificarea caracteristicilor globalizării, inclusiv rolul organizațiilor multinaționale, al comerțului electronic și al piețelor emergente.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Marketing și logistică, anul I, sem. II 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Marketing, anul II, sem. IV 		
(j) Economie (de bază)	<p>(i) Descrierea principiilor micro-economice și macroeconomice fundamentale.</p> <p>(ii) Descrierea efectului pe care îl are modificarea indicatorilor macroeconomici asupra activității de afaceri.</p> <p>(iii) Explicarea diferitelor tipuri de structuri de piață, inclusiv concurența perfectă, concurență monopolistă, monopol și oligopol</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Teoria economică I, anul I, sem. I ▪ Teoria economică II, anul I, sem. II 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Micro-economie, anul I, sem. I, II ▪ Doctrin economice, anul I, sem. I 		
(k) Management și strategie de afaceri (intermediar)	<p>(i) Explicarea diferitelor modalități în care poate fi proiectată și structurată o organizație.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Management, anul I, sem. II 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Management, anul II, sem. III ▪ Antreprenoriat (opțional), anul II, sem. IV 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Diagnosticul sistemelor manageriale ale entității, anul I, sem. I ▪ Managementul proiectelor în afaceri (la libera alegere), anul I, sem. I 	

Sursa: elaborat de autori în baza prevederilor IES 2 și a planurilor de învățământ la specialitatea „Contabilitate”, USM și ASEM.

Analiza informațională prezentată în Tabelul 1 ne permite să constatăm că ariile de competență, precum și obiectivele educaționale, stipulate în IES 2, se regăsesc și în planurile de învățământ ale universităților nominalizate, atât în cadrul disciplinelor obligatorii, cât și al celor opționale sau la libera alegere. Instituțiile de învățământ superior analizate au decis de sine stătător la care ciclu de studii (Licență sau Masterat) studenții vor obține competențele respective. Spre exemplu, în planul de învățământ la specialitatea „Contabilitate” din cadrul facultății „Științe economice” a USM obiectivele educaționale aferente ariei de competențe din domeniul contabilității manageriale sunt studiate la Ciclul I Licență, în cadrul disciplinelor obligatorii „Contabilitatea managerială” și „Instrumente manageriale de performanță”, iar la Ciclul II Masterat – în cadrul disciplinei opționale „Contabilitate și raportare managerială aprofundată”.

La ASEM aceleași arii de competențe studenții le obțin la Ciclul I Licență ca urmare a studierii disciplinei obligatorii „Contabilitatea managerială” și a disciplinei opționale „Control de gestiune și managementul performanțelor”, iar la Ciclul II Masterat – a disciplinei obligatorii „Contabilitatea managerială avansată” și a disciplinei opționale „Managementul contabil și analiza performanțelor”.

Faptul că cele 11 arii de competență enumerate în IES 2 nu întotdeauna coincid cu denumirea disciplinelor reflectate în planurile de învățământ, iar îndeplinirea anumitor obiective educaționale asociate unei arii de competență este realizată prin predarea mai multor discipline dedicate respectivei arii este o prevedere stipulată în pct. A9 din IES 2. De exemplu, obiectivele educaționale în ceea ce privește Contabilitatea Financiară și Raportarea Financiară în planul de învățământ la specialitatea „Contabilitate” din cadrul USM, precum și din ASEM, sunt realizate prin predarea mai multor discipline de contabilitate ținute la diferiți ani de studii atât pentru Ciclul I Licență, cât și pentru Ciclul II Masterat.

În concluzie, analiza comparativă efectuată în Tabelul 1 ne-a permis să constatăm că ariile de competență și obiectivele educaționale, stipulate în Standardul Internațional de Educație 2, se regăsesc în conținutul planurilor de învățământ ale ambelor universități supuse studiului. Această constatare confirmă nivelul înalt al programelor de studii de la ambele universități, care sunt întocmite în convergență cu Standardele Internaționale de Educație.

O altă exigență primordială care se regăsește în IES 2 „Dezvoltarea profesională inițială – competențe tehnice” vizează nivelul de cunoștințe necesare formării de competente. Standardul dat prevede că nivelul de cunoștințe pentru domeniul economic trebuie să fie unul de bază, iar pentru celelalte domenii – intermediar.

Conform informației stipulate în anexa 1 la IES 2, nivelul de cunoștințe de bază include obiective educaționale care se axează preponderent pe definiții, explicații, soluționarea unor probleme simple, pe când nivelul intermediar de cunoștințe trebuie să dezvolte abilități de comparare, prelucrare, interpretare și analiză a informației contabile, fiind mult mai dificil de atins.

Complementar, o altă exigență internațională față de educația universitară contabilă este stipulată în Standardul Internațional de Educație 4 „Dezvoltarea profesională inițială – valori, etică și atitudini profesionale” care prevede că contabilul profesionist trebuie să cunoască principiile fundamentale de etică profesională (integritate, obiectivitate, competență profesională și atenție cuvenită, confidențialitate și conduită profesională). Menționăm că și această exigență se regăsește în planul de învățământ la specialitatea „Contabilitate” din cadrul facultății „Științe economice” a USM, și anume – la Ciclul I Licență, pentru anul III, semestrul VI, fiind prevăzută disciplina „Etica profesională”, iar la Ciclul II Masterat, pentru anul I, semestrul I, se include cursul „Doctrină și deontologie în profesia contabilă”. Concomitent, la ASEM, în planul de învățământ pentru anul III, semestrul VI, la Ciclul I Licență este prevăzută disciplina obligatorie „Etică și deontologie profesională”.

Concluzii

Ca urmare a demersului analitic întreprins în cadrul prezentului articol am constatat că domeniile de cunoștință, ariile de competență și obiectivele educaționale, stipulate în IES 2, preponderent se regăsesc și prin disciplinele incluse în planurile de învățământ la specialitățile „Contabilitate” acreditate de ACCA, din cadrul USM și ASEM.

Totodată, o altă exigență prevăzută de IES 2 vizează asigurarea unui nivel de cunoștințe de bază, dar și a unui nivel intermediar de cunoștințe. Dacă nivelul de cunoștințe de bază poate fi asigurat la majoritatea studenților, nivelul intermediar este unul mai avansat și, respectiv, mai dificil de însușit de către toți beneficiarii serviciilor educaționale. Nivelul intermediar de cunoștințe face referire la abilitatea de a selecta diverse variante alternative, de a lua decizii optime, de a prezenta informația și de a explica ideile într-o manieră clară, utilizând mijloace de comunicare verbală și scrisă, părților interesate din domeniul contabil și din alte domenii.

Astfel, considerăm că asigurarea nivelului intermediar de cunoștințe pentru majoritatea beneficiarilor serviciilor educaționale constituie una dintre provocările de bază ale mediului universitar național. Din experiența didactică vastă, autorii prezentului articol pot afirma că preponderent nivelul de cunoștințe al studenților este cel de bază, prin care ei cunosc definiții, reguli, formule contabile, dar nu posedă competențe suficiente pentru aplicarea acestor cunoștințe în practică. Aceste cunoștințe, cu regret, se dovedesc a fi incomplete pentru configurarea unui contabil al viitorului în concordanță cu necesitățile pieței muncii.

Necesitatea asigurării unui nivel intermediar de cunoștințe ridică exigențe suplimentare față de procesul de predare-învățare. Se impune necesitatea reconfigurării procesului de predare-învățare, care urmează să fie focusat mai mult pe dezvoltarea capacității de a identifica probleme, de a găsi informații necesare, de a analiza și identifica soluții. Procesul de predare-învățare urmează să fie centrat pe student, iar studenți nu pot fi doar niște destinatari pasivi ai informațiilor, ei trebuie să devină participanți activi în procesul de predare-învățare.

Concomitent, este logic și logic ca viitorul profesionist contabil să acționeze doar prin prisma eticii profesionale, exigență impusă și de prevederile Standardului Internațional de Educație 4.

Societatea contemporană așteaptă ca profesioniștii contabili să-și formeze nivelul cerut de competențe pe piața muncii, iar la acest subiect rolul mediului academic este unul major. Mecanismul de învățare trebuie să fie unul complex, iar toate verigile să funcționeze într-o sinergie. Totodată, responsabilitatea formării unor competențe specifice cerute pe piața muncii revine nu doar instituțiilor de învățământ superior din țară, dar și absolvenților care trebuie să conștientizeze provocările economiei viitorului și să se preocupe de cultivarea abilităților necesare.

Într-o lume schimbătoare profesionistul contabil trebuie să dea dovadă de reziliență în ceea ce privește gestionarea ambiguității și a incertitudinii și în același timp să aibă un simț al tehnologiei și să găsească soluții creative pentru rezolvarea problemelor. Astfel, competențele în profesia contabilă vor fi formate atât în cadrul studiilor universitare, cât și printr-o dezvoltare profesională continuă. Perfecționarea și învățarea continuă rămân a fi cerințele de bază pentru profesionistul contabil de calitate.

Referințe:

1. HLACIUC, E., ANTON, A. Profesia contabilă, adevăr și provocare. Studiu de caz Republica Moldova, România și Ucraina. În: *Materialele Conferinței „Contabilitatea și auditul în condițiile globalizării: realități și perspective de dezvoltare”*, Chișinău, 19-20 aprilie 2018, p.75-78.
2. GHIURA, A., GRANCEA, M. Rolul profesioniștilor contabili în gestionarea entităților. În: *CECCAR Business Review*, 2021, no2, p.17-24, DOI: <http://dx.doi.org/10.37945/cbr.2021.02.02>
3. ALBU, C., ALBU, N., FELEAGĂ L. *Contabilitate, control și guvernare*. București: Economica, 2012, p.497. ISBN 978-973-709-620-3
4. Handbook of International Education Pronouncements, 2019 Edition. ISBN: 978-1-60815-427-2, Disponibil: www.ifac.org [Accesat: 15.03.2022]

Date despre autori:

Valentina PALADI, doctor în științe economice, conferențiar universitar, Facultatea de Științe Economice, Universitatea de Stat din Moldova.

E-mail: vspaladi@yahoo.com

ORCID: 0000-0003-0371-4183

Lica ERHAN, doctor în științe economice, conferențiar universitar, Academia de Studii Economice din Moldova.

E-mail: lica.erhan@ase.md

ORCID: 0000-0001-5204-6367

Prezentat la 12.05.2022